

Markåtkomst för skidåkning

-Med vilken rätt kan man lämna spår på annans mark?

Längdskidåkning är ett populärt intresse och det finns många som gärna tar en tur i spåret. Hur ska man då gå till väga för att få tillgång till den mark som behövs. Krävs det någon rättighet och tillstånd från markägaren eller är det fritt fram att åka var man vill?

En gren av skidåkningen innebär att en motionär väljer att på egen hand bana sin väg i naturen och spåra själv. För den typen av åkning går det utmärkt att utnyttja allemansrätten och då behöver man inget tillstånd eller godkännande från markägaren. Allemansrätten innebär att man får röra sig fritt i naturen men man måste visa hänsyn och man får inte förstöra växtligheten.

Skidåkning kan också ske i preparerade spår som dras med maskin, ofta en snöskoter. För den som vill anlägga sådana spår krävs en annan typ av rättighet. Allemansrätten räcker inte till.

Flera alternativ finns

Lagtexten innehåller flera alternativ som ger rätt att anlägga spår med maskin. Alternativen regleras av olika lagar och antalet villkor som måste uppfyllas varierar.

Det finns alternativ som innebär att markägaren frivilligt ingår ett avtal med den som vill anlägga skidspåret. Villkoren för de typerna av avtal är inte så stränga, parterna kan till stor del utforma dem efter sina egna önsningar. Chansen att båda sidor blir nöjda är alltså större. Negativt för den som får rätten är att markägaren kan ändra sig och säga upp avtalet.

De alternativ som kräver beslut från Lantmäteriet eller annan myndighet innebär strängare villkor som måste prövas. Processen innan avtalet är färdigt blir då längre och båda sidorna måste vänta. Fördelen med alternativen för den som får rätten är att när beslutet har fattats så kan rättigheten att anlägga spåret inte förloras eller sägas upp hur som helst.

Bland de alternativ som inte kan sägas upp av markägaren finns några som ställer krav på att avtalet ska ingås mellan fastigheter, inte de personer som äger fastigheterna. Ett krav på att rättigheten måste kopplas till en fastighet kan

bli ett problem. Många av de som anlägger skidspår är idrottsföreningar som inte äger någon fastighet.

Kommunerna är också part i flera upplåtelse med ändamål skid- eller motionsspår. Även kommunerna kan ha problem att hitta fastigheter att knyta rättigheten till.

Ultimata avtalet och de mest tillämplade alternativen

Efter att de olika alternativen jämförts med varandra står det klart att avtalsservitut är det ultimata alternativet. Avtalet går att inrätta på frivillig väg utan en lång och krånglig beslutsprocess hos myndighet. Dessutom får rättighetshavaren hög säkerhet och långtgående befogenheter.

Alternativen som är näst mest ultimata är allmän nyttjanderätt och lägenhetsarrende. Det är också alternativ som är frivilliga att ingå.

I examensarbetet genomfördes en undersökning som kom fram till att många skidspår är anlagda genom just frivilliga avtal.

De avtal som kan inrättas tvångsvis faller bort som ultimata alternativ. Av inventeringen framgår att sådana alternativ nyttjas mer sällan.

Framtida alternativ för markåtkomst

För drygt femton år sedan skrev Lantmäteriet en rapport med förslag på ändringar av anläggningslagen.

Den paragraf i anläggningslagen som ger rätt att anlägga en väg över någon annans fastighet ska enligt förslaget ändras så att en kommun även får rätt att anlägga skidspår och liknande leder. I dagsläget räknas skidspår inte som väg enligt rättsfall.

En annan ändring som förslås är att en kommun ska jämställas med en fastighet. Det innebär att de anläggningar som enligt lagen kan byggas och vara gemensamma för

fastigheter också ska kunna ha en kommun som deltagare.

Ändringarna genomfördes aldrig men om de blivit verklighet hade kommunernas problem kanske undanröjts. Fler anläggningar med kommunen som deltagare hade kanske funnits och fler markupplåtelser med ändamålet led kunde ha bildats utan krav på att kopplas till en fastighet.

Titel: Markåtkomst för skidåkning- Med vilken rätt kan man lämna spår på annans mark?

Författare: Emilia Karlsson

Institution och avdelning: Institutionen för trafik och samhälle vid Lunds Tekniska högskola. Avdelningen för Fastighetsvetenskap.